

Medlemmerne, da det laa i Sagens Natur, at Bestræbelser paa et saa omfattende Omraade kun kunde lykkes fuldt ud, naar de hvilede paa et saa universelt Grundlag som muligt. Se nedenfor Bilag 3, I. 3.

Retshjælp til Ubemidlede.

Paa Grundlag af det af Sekretariatet i Henhold til 4. Forsamlings Begæring foretagne Arbejde undersøgte Udvalget dette Spørgsmaal, hvis mellemfolkelige Betydning blev almindelig anerkendt. Ved den af Forsamlingen vedtagne Beslutning paalægges det Sekretariatet dels at udarbejde en Liste over de Institutioner, der i hvert Land yder saadan Bistand, og over de mellemfolkelige Organisationer, der beskæftiger sig med Spørgsmaalet, dels at samle de forskellige Landes herhenhørende Traktater og Lovbestemmelser. Det kan endvidere fremhæves, at Generalsekretæren bemyndiges til at spørge samtlige Stater, ogsaa Ikke-Medlemmer, om de maatte ønske at deltage i en Konvention om nærværende Emne paa Basis af de i Haagerkonventionen af 17. Juli 1905 Art. 20 til 23 indeholdte Grundsætninger, se nedenfor Bilag 3, I. 4.

Genferprotokollen.

Udvalgets Møder optoges iøvrigt udelukkende af det ved Forsamlingens Beslutning af 6. September paalagte Arbejde, der gav Anledning til en Del Diskussion uanset det meget store og betydningsfulde Arbejde, der udførtes i det af 14 Medlemmer sammensatte Underudvalg og af Ordføreren, *Politis*. Da 1. og 3. Udvalgs Arbejde var saa uløseligt knyttet sammen, maatte der være stadig Kontakt mellem de to Udvalg, hvilket foregik ved, at et mindre Antal Medlemmer af de paagældende Underudvalg traadte sammen og drøftede Spørgsmaal af fælles Interesse.

Den Del af Arbejdet ved Protokollen, der paahvilede 1. Udvalg, bestod i at muliggøre en Gennemførelse af Grundsætningen om tvungen Voldgift, der maa ligge

til Grund for ethvert Forsøg paa fredeligt at bilægge alle mellemfolkelige Stridigheder. Dette er bl. a. sket ved i Protokollen at lade de undertegnende Stater forpligte sig til at anerkende den faste mellemfolkelige Domstols Jurisdiktion som bindende i de i Statuttens Art. 36, 2. Stk. omhandlede Tilfælde, ved at tiltræde den særlige Protokol herom. Denne Forpligtelse er indført, efter at Udvalget ved en Fortolkning af Artiklen havde fastslaaet, at dens Formulering berettiger Staterne til at tage ethvert ønskeligt Forbehold ved Undertegnelsen. Den fakultative Bestemmelse havde hidtil kun fundet Tilslutning fra en Del mindre Staters Side, men blev ved Forsamlingens Slutning tiltraadt af Frankrig, samtidig med at denne Stormagt undertegnede den af Forsamlingen udarbejdede Protokol.

Ved denne Protokol har man tilsigtet at skabe Sikkerhed for, at der i alle Tilfælde vil kunne naas til en fredelig Afgørelse af mellemfolkelige Stridigheder, idet man har udfyldt Hullerne i Pagtens Bestemmelser, hvorefter det i visse Tilfælde endnu var tilladt at skride til Krig, naar man ikke havde kunnet naa til en Løsning ad de i Pagten foreskrevne Veje. Det er Hensigten, at Protokollens Bestemmelser med Tiden, forsaavidt de ikke maatte være bortfaldne efter at have opfyldt deres Formaal, skal indføjes i Pagten som Led af denne, i hvilken Anledning det i den Beslutning, hvorved Protokollen vedtoges af Forsamlingen, paalægges Raadet at udnævne et særligt Udvalg af Jurister til Udarbejdelse af de Pagtændringer, der herved maatte blive nødvendige; se nedenfor Bilag 3, III (a).

Under Drøftelsen af Beretningens Bestemmelser vedrørende Forstaaelsen af Protokollens Art. 2 fremsatte Hollænderen *Limburg* under Henvisning til den danske Regerings Afrustningsplan Forslag om i den Sætning, hvor det siges, at den angrebne Stat »kan og bør begynde med at forsvare sig med sine egne Midler«, at erstatte Ordene »kan og bør« med »vil«.